

Newsletter analityczny nr 35 (18-31.08.2015)

Program „Bezpieczeństwo Energetyczne i Polityka Klimatyczna” Ośrodka Analiz Politologicznych Uniwersytetu Warszawskiego

Najważniejsze wydarzenia dotyczące bezpieczeństwa energetycznego i klimatu 18-31 sierpnia 2015.

W ciągu minionych dwóch tygodniach media skupiały się na analizie przyczyn problemów z dostawami energii wywołanymi falą upałów oraz na kwestiach związanych ze wsparciem dla Kompanii Węglowej.

Komentarz:

Pomysł połączenia polskiego sektora energetycznego z „węglowym” stanowi przedmiot żywej dyskusji w przededniu wyborczego starcia, której elementem jest również wpływ wyborców mieszkających na Śląsku na ostateczny wynik wyborów.

Wpływ państwa bezpośrednio na spółki z tego sektora nie jest niczym odosobnionym – takie działania stosowane są m.in. w USA i w Rosji. Dla porządku warto podkreślić, iż również same spółki poszukują wsparcia państwa lub ochrony swoich przedsięwzięć, które w tym strategicznym dla państwa sektorze obarczone są dużym ryzykiem politycznym. To, co decyduje o specyfice Polski to kwestia własności. Skarb Państwa kontroluje firmy energetyczne: PGE, Tauron, ENEA, ENERGA, posiadając więcej niż 50% ich akcji (z wyjątkiem Tauronu, gdzie pakiet Skarbu Państwa wynosi 30%¹). Warto dodać, że firmy te produkują łącznie 60,9% energii elektrycznej w Polsce: PGE 37,9%, Tauron 10,8 %, ENEA – 8,9%, Energa 3,3%. Wspomniana kwestia własności powoduje, że możliwości wywierania wpływu przez polityków są praktycznie nieograniczone. Warto zastanowić się nad zasadnością tej sytuacji i jej potencjalnymi konsekwencjami dla Polski i naszego bezpieczeństwa.

Po pierwsze, pomysł połączenia górnictwa z sektorem energetycznym potwierdza tezę, iż wszyscy politycy wiedzą co zrobić z węglem jednak nie chcą wziąć za te działania

¹ Biorąc pod uwagę rozdrobnienie akcjonariuszy oraz fakt posiadania 10 % akcji Taurona przez KGHM Skarb Państwa de facto również kontroluje ten podmiot.

odpowiedzialności (dyskutowaliśmy o tym w ramach Programu Bezpieczeństwo Energetyczne i Polityka Klimatyczna podczas seminarium pt. „Polacy wobec węgla”). Sytuacja ta wynika prawdopodobnie z faktu, iż żadna partia polityczna nie ma na tyle odwagi, aby wziąć bezpośrednią, polityczną (przed wyborcami) odpowiedzialność za działania restrukturyzacyjne w sektorze górniczym i bardziej korzystne dla polityków jest jej przerzucenie na firmy energetyczne. Właścicielem kopalń nie będzie bowiem bezpośrednio Skarb Państwa, czyli my, obywatele, ale spółki kontrolowane przez Skarb Państwa. Jednak taki zabieg jest jedynie pozornym rozwiązaniem problemu, ponieważ górnictwo i tak będzie wywierać polityczny nacisk na firmy energetyczne. Z punktu widzenia bezpieczeństwa państwa znacznie lepszym rozwiązaniem jest określenie zapotrzebowania na węgiel w perspektywie do 2050, a następnie optymalizacja ekonomiczna jego wydobycia, tak aby był on konkurencyjny w porównaniu z węglem importowanym z zagranicy (obecnie przede wszystkim z Federacji Rosyjskiej).

Po drugie, zasadnym jest pytanie o realność ekonomiczną łączenia sektora energetycznego i górnictwa. Jest bardzo prawdopodobne, iż założenie wygenerowania przez Nową Kampanię Węglową 2,19 mld PLN EBITDA w 2017 roku nie jest realne. Plany zakładają, wydobywanie węgla przy szacowanym koszcie 220 PLN za tonę, przy 295 PLN za tonę w 2014 roku (redukcja kosztów o 25%), co ma gwarantować powodzenie przedsięwzięcia. Jednak obecnie cena węgla na rynku ARA wynosi w zaokrągleniu 60 USD za tonę, co przy kursie 3,7680 daje cenę 226,08 PLN. Może się więc okazać, że od samego początku NKW będzie funkcjonować na granicy opłacalności (różnica wynosi 2,68%). To zbyt ryzykowne, aby w obliczu trendu spadkowego cen uznać ten projekt za ekonomicznie uzasadniony. Z punktu widzenia bezpieczeństwa energetycznego możemy wpaść w pułapkę walcząc o utrzymanie węgla w miksie energetycznym poprzez działania na poziomie europejskim, czy tzw. „ratowanie węgla” jednocześnie nie mogąc go tanio wydobywać.

Po trzecie, firmy energetyczne przeznaczają ogromne środki na nowe inwestycje np. koszt Opola to 11,6 mld PLN, Kozienice II – 6,4 mld PLN (CAPEX PGE w tym roku to 11 mld PLN) przy zyskach PGE 1 mld PLN w I kwartale br, Taurona 1,1 mld PLN w 2014 roku, a Energi 1 mld PLN w 2014 r. Inwestycje te mogą być zagrożone tak samo, jak wypłata dywidend w wysokości zeszłorocznych. W 2014 roku do Skarbu Państwa z tego tytułu wpłynęło 1,3444 mld PLN. Agencja Rozwoju Przemysłu podała dane, z których wynika, iż w pierwszym

półroczu 2015 r. strata w górnictwie wyniosła 1,4 mld PLN, a łączne zobowiązania branży to 10 mld PLN. Jasno widać, iż zaangażowanie w sektor górniczy dla 4 największych firm energetycznych kontrolowanych przez Skarb Państwa spowoduje zmniejszenie ich dochodów, a jeśli ceny węgla będą spadać, postawi to pod znakiem zapytania inwestycje, a są one konieczne biorąc pod uwagę stan sektora energetycznego i konieczność dywersyfikacji źródeł produkcji prądu, które spowodują zmniejszenie prawdopodobieństwa zagrożenia bezpieczeństwa energetycznego. Oczywiście omawiany projekt może też skutkować faktycznym przerzuceniem jego kosztów na konsumentów poprzez podwyższenie cen energii elektrycznej, ale z punktu widzenia konsumpcji i konkurencyjności polskiej gospodarki takie działanie byłoby szkodliwe.

W obliczu integracji rynku energii elektrycznej w Unii Europejskiej, czego efektem będzie zwiększenie przepływów energii elektrycznej z sąsiednich krajów, zarządzanie sektorem energetycznym powinno polegać na zmniejszaniu ryzyka i zachęcaniu firm energetycznych do stosowania technologii dających im przewagę. Jeśli trwale zwiążemy sektor energetyczny z sektorem wydobywczym, ryzyko polityczne ulegnie zwiększeniu. Bez wątplenia należy dążyć do sytuacji, w której stan sektora energetycznego i bezpieczeństwo energetyczne Polski będzie wynikiem optymalnego zastosowania nowoczesnych technologii i gospodarki rynkowej, a nie jedynie efektem przetargu politycznego z Komisją Europejską i takimi państwami jak Niemcy, Francja, czy Wielka Brytania. Tym bardziej, iż z przeprowadzonych przez IBR badań wynika, iż istnieje duża różnica w postrzeganiu zagrożeń dla bezpieczeństwa energetycznego w wymienionych krajach i w Polsce, a to jeden z naszych kluczowych argumentów, który mógłby być zastosowany.

Reasumując, w wyniku powstania Nowej Kampanii Węglowej poziom bezpieczeństwa energetycznego Polski nie ulegnie poprawie ponieważ działanie to ma charakter fragmentaryczny, ekonomicznie wątpliwy i krótkoterminowy.

Europa i świat:

18.08 – Z artykułu brytyjskich naukowców opublikowanego w piśmie „Energy&Environmental Science” wynika, iż uprawa roślin przystosowanych do nieurodzajnej gleby i niedoboru wody może pomóc w rozwiązaniu problemów energetycznych.

19.08 – W I półroczu 2015 roku sektor fotowoltaiczny w Chinach wygenerował wartość na poziomie 200 mld CNY.

20.08 – Komisja Europejska usunęła Zinshine Solar, chińską firmę produkującą panele fotowoltaiczne, z listy firm objętych tzw. porozumieniem cenowym.

21.08 – Miguel Canete, unijny komisarz ds. klimatu, stwierdził w odpowiedzi na wypowiedź Andrzeja Dudy, iż UE wyraziła jednogłośnie w przyjmowaniu celów polityki klimatycznej oraz prowadzenie odpowiednich polityk, które mają przeciwdziałać globalnemu ociepleniu.

21.08 – Władimir Putin podczas otwarcia tunelu technologicznego Gruszowaja-Szescharkis zaprosił firmy zagraniczne do wspólnego wydobycia ropy na terytorium Rosji.

21.08 – Niemcy i Brazylia zajęły wspólne stanowisko w związku ze zmianami klimatycznymi.

24.08 – Z raportu opublikowanego przez Joint Research Center wynika, iż energia pochodząca z OZE spowodowała spadek o 64% emisji gazów cieplarnianych w 2012 roku.

24.08 – Rosja ustanawia swoją granicę na szelfie Morza Ochockiego.

24.08 – Sąd Arbitrażowy w Hadze orzekł, że Rosja musi wypłacić odszkodowanie za szkody powstałe po aresztowaniu w 2013 roku statku należącego do organizacji ekologicznej Greenpeace.

26.08 – Około 80% energii konsumowanej przez Niemców pochodziło 23.08.2015 ze źródeł odnawialnych.

Polska:

18.05 – Władze Wadowic podjęły inicjatywę uruchomienia nieczynnej elektrowni wodnej w Świnnej Porębie.

18.08 – PGE ogłosiła, że projekt budowy nowych bloków w Elektrowni Opole został już zrealizowany w 20%.

19.08 – Rada Ministrów przyjęła przedłożony projekt nowelizacji ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

19.08 – Ministerstwo Gospodarki rozpoczęło proces konsultacji społecznych ws. projektu rozporządzenia ws. szczegółowego sposobu obliczania łącznej wartości pomocy publicznej dla wytwórców energii elektrycznej z OZE.

20.08 – Stowarzyszenie Inwestorów Indywidualnych zapowiedziało, że może zdecydować się na pozew sądowy, jeśli Ministerstwo Skarbu Państwa zrealizuje plan zaangażowania energetyki w ratowanie górnictwa.

20.08 – Prezydent Andrzej Duda stwierdził iż, „trzeba twardo mówić o konieczności weryfikacji wewnątrz europejskich postanowień odnośnie polityki klimatycznej”.

20.08 – W pierwszej połowie 2015 roku, PGNiG zrealizowało 27 odwiertów.

21.08 – Spółka Enea Wytwarzanie wypowiedziała Bogdanie umowę na dostawy węgla do Elektrowni Kozienice.

21.08 – Zdaniem ekspertów problemy polskiego systemu energetycznego podczas fali upałów wynikały m.in. z braku możliwości importu energii oraz niskiego rozproszenia źródeł energii.

22.08 – Spółka Tauron Wytwarzanie realizuje projekt badawczo-wdrożeniowy dotyczący przekształcania CO₂ powstającego podczas spalania paliw w instalacjach przemysłowych na gaz syntezowy (SNG).

22.08 – Związek Zawodowy Górników zaapelował do premier Ewy Kopacz o "pełną i terminową" realizację styczniowego porozumienia ws. planu naprawczego dla Kompanii Węglowej.

24.08 – Zdaniem dr. inż. Tomasza Kowalaka przedłużenie deficytu opadów wraz z mroźną zimą mogą spowodować problemy z dostawą energii.

24.08 – Andrzej Czerwiński, minister skarbu państwa, poinformował, że ministerstwo nie zakłada zmian w zarządach spółek górniczych, ale wymaga od nich zaangażowania w projekty dotyczące górnictwa i Nowej Kompanii Węglowej.

25.08 – Jan Kowalczyk, partner w Banner Group, stwierdził iż, „dla zapewnienia bezpieczeństwa elektroenergetycznego Polska musi pilnie zadbać o tzw. rynek mocy”.

25.08 – Centrum Informacyjne Rządu wydało komunikat, w którym zaprzeczono minięciu terminu powstania Nowej Kompanii Węglowej zapisanego w porozumieniu z górnikami, bowiem określono go na 30 września.

25.08 – Rząd wydał zgodę na sprzedaż tzw. kiotowskich jednostek przyznanej emisji dwutlenku węgla.

26.08 – Ministerstwo Gospodarki poinformowało, że uruchomienie pierwszej w Polsce elektrowni jądrowej planowane jest na lata 2027-29.

26.08 – Według szacunków PGE, spółka w I półroczu 2015 roku odnotowała stratę netto w wysokości 5 mld PLN, która wynika z dokonania odpisów aktualizacyjnych wartości aktywów trwałych.

26.08 – Ewa Kopacz zapowiedziała, że w ciągu kilku dni zostanie zaprezentowany projekt realizacji planu reformy górnictwa.

26.08 – Związkowcy ZEW Nidzica skierowali list otwarty do Andrzeja Czerwińskiego, ministra skarbu państwa ws. zaangażowania spółki w ratowanie kopalni Brzeszcze.

26.08 – Ewa Kopacz zaprosiła posła Beatę Szydło do współpracy ws. rozwiązania problemów polskiego górnictwa.

26.08 – Beata Szydło, kandydatka PiS na premiera, stwierdziła w Zabrze, że „polskie górnictwo potrzebuje wsparcia państwa, aby zapewnić inwestycje i rynki zbytu”.

26.08 – Przewodniczącą Rady Nadzorczej Tauron Polska Energia została Beata Chłodzińska.

26.08 – Jarosław Grzesik, szef górniczej Solidarności, stwierdził, że związkowcy prześlą PiS swoje pomysły na rozwiązanie problemów sektora górniczego.

27.08 – Dalida Gepfert, członek zarządu Enei, stwierdziła, że spółka nie jest zainteresowana zaangażowaniem w Nową Kompanię Węglową.

Warszawa, 31 sierpnia 2015r.

dr Krzysztof M. Księżopolski – Szef Programu „Bezpieczeństwo Energetyczne i Polityka Klimatyczna” OAP UW, autor książek „Ekonomiczne zagrożenia bezpieczeństwa państw” (2004), „Bezpieczeństwo ekonomiczne” (2011), redaktor naukowy publikacji „Bezpieczeństwo ekonomiczne w perspektywie politologicznej” (2012) i „Odnawialne źródła energii w Polsce. Wybrane problemy bezpieczeństwa, polityki i administracji” (2013), współautor podręcznika „Ekonomika bezpieczeństwa państwa w zarysie” (2014), autor wielu artykułów poświęconych zagadnieniu bezpieczeństwa i klimatu.